

Јорданчо Секуловски

Henri Atlan et Roger Pol-Droit,
Chemins qui mènent ailleurs,
Dialogues philosophiques,
Editions Stock, Paris, 2005.

Jordanço Sekulovski

Henri Atlan et Roger Pol-Droit,
Chemins qui mènent ailleurs,
Dialogues philosophiques,
Editions Stock, Paris, 2005.

Во време на продлабочена глобализација и инстантна размена, состојбата на интелектуалната пракса е забележително маркирана со затворање во себе, обидувајќи се да се заштити од надворешни влијанија. Мислителите од Западот ги игнорираат оние од Истокот и обратно. Целта на Анри Атлан и Роже Пол-Дроат е да го потсетат читателот дека философските прашања може навистина бргу да се претопат во теоретски контексти, поинакви од оние на кои им припаѓаат. Да се поттикне пракса на отстапување на патот кон другоста, различноста, да се предложат и воочат можни насоки и патишта. Класичните философски прашања не се неизбежни, како што нашите претходници не учеа? Дали сме нужно обврзани да го обмислуваме и обновуваме овој маѓепсан круг?

Постојат патишта кои навидум водат во ќорсокак, но тие всушност водат на други места. Тие извираат од философските пејсажи во рамките на кои се игнорирани и маргинализирани. Авторите се обидуваат да ги ревидираат големите поглавја на западната философија, позајмувајќи ги патеките низ кои тие одат, за повторно истите да се изодат, но овојпат со неизвесна или поинаква дестинација на пристигнување.

Нë kohën e globalizimit të thelluar dhe të këmbimit instant gjendja e praktikës intelektuale është në mënyrë theksuar e shenjuar me mbyllje në vete, duke u përpjekur të mbrohet nga ndikimet e jashtme. Mendimtarët e perëndimit i injorojnë ata të lindjes dhe anasjelltas. Qëllimi i Anri Atlanit dhe Rozhe Pol-Druasë që ta përkujtojnë lexuesin se çështjet filozofike me të vërtetë mund të shkrihen në kontekste teorike të ndryshme nga ato të cilave u përkasin. Që të nxitet praktika e largimit nga rruga kah tjetërsia, dallimi, të propozohen dhe të vërehen kahe e udhë të mundshme. Çështje klasike filozofike nuk janë të paevitueshme, siç na mësonin paraardhësit tonë. A jemi doemos të obliguar ta mendësojmë dhe ta përtërijmë këtë rreth magjik.

Ka udhë të cilat në shikim të parë shpijnë në qorrsokak, por ato në të vërtetë shpijnë në vende të tjera. Ato burojnë nga peizazhet filozofike në kuadër të të cilave janë të injoruara dhe të marginalizuara. Autorët orvaten t'i revidojnë kaptinat e mëdha të filozofisë perëndimore duke i huazuar rrugët nëpër të cilat ato të ecin që përsëri të gjitha të përshkohen, por kësaj radhe me destinacion të pasigurt ose të ndryshëm të arritjes në cak.

Оваа книга е напишана во форма на континуиран дијалог или обраќање на двајцата автори, коишто се надоврзуваат еден на друг при изложувањето на нивните размисли, темелејќи ги, секој поединечно, своите искази врз сопствените видувања и интерпретации на различните религиозни и философски традиции, како браманизмот и будизмот, Спиноза и Кант итн.

Книгата претставува искрен обид да се отворат сопствените стојалишта вон доминантните дискурси што се предаваат на универзитетите и кои им припаѓаат на длабоковтемелените грчко-латинска и христијанска култура, во кои сме оформени и навикнати да престојваме.

Она што го нарекуваме глобализација или мондијализација, опстојува единствено преку униформирање на техниката и дискурсот на науката. Иако ефикасен, овој дијалог е премногу сиромашен. Според авторите, тоа е симплифициран базичен англиски јазик, преземен од семинари и научни трудови. Својата рамномерност ја должи на неговата екстензивност и операционална ефикасност. Всушност, модерната наука се развива, пред сè, на христијанскиот Запад.

Како да се соединат науката и техниката во сите аспекти на човечкото постоење?

Ова е прашањето со кое сите сме преокупирани. За да се одговори, потребно е да се вклучат одблесците на другите мислечки традиции, кои, во конкретниот случај, се незаменливи и неодминливи.

Кы libër është shkruar në formë të dialogut të vazhdueshëm ose të drejtuarit të dy autorëve të cilët ndër lidhen me njëri-tjetrin gjatë shpalimit të përsiatjeve duke i bazuar çdonjëri veçmas pikëpamjet dhe interpretimet e veta në traditat e ndryshme religjioze dhe filozofike si brahmanizmin dhe budizmin, Spinoza dhe Kanti etj.

Libri paraqet orvatje të sinqertë që të hapen qëndrimet vetanake jashtë diskurseve dominante, të cilat ligjërohën nëpër universitete dhe të cilat u përkasin kulturës me themele të forta greko-latine dhe të krishterë ku jemi formuar dhe ku jemi mësuar që të ekzistojmë.

Atë që e quajmë globalizim ose mondializim, qëndron vetëm përmes uniformimit të teknikës dhe diskursit të shkencës. Edhe pse efikas, ky diskurs është tej mase i varfër. Sipas autorëve, kjo është një gjuhë angleze bazike angleze e simplifikuar e marrë nga seminarët dhe punimet shkencore. Baraspeshën e vet ia detyron ekstenzionalitetit të vet dhe efikasitetit operacional. Në të vërtetë, shkenca moderne para së gjithash zhvillohet në perëndimin e krishterë.

Si të bëhen bashkë shkenca dhe teknika në të gjitha aspektet e ekzistimit të njeriut?

Kjo është çështja me të cilën të gjithë jemi preokupuar. Që të japim përgjigje duhet të kyçen shkëlqimet e traditave mendore të të tjerëve të cilat në rastin konkret janë të pazëvendësueshme dhe të paanashkalueshme.

Përkthim: Lindita Ahmeti